

[تاریخ شفاهی هنر معاصر ایران]

عاشق درختان بهشت

گفتگو با حسین محجوبی نقاش بهشت‌های گمشده

همراه با

سالشمار زندگی هنرمند و وقایع تاریخی ایران و جهان
و گزیده کتاب‌شناسی، مقالات و مصاحبه‌های هنرمند

نوشته

سیدامیر سقراطی

انتشارات اطلاعات

تهران - ۱۴۰۰

سرشناسه:

عنوان و نام پدیدآور:

سقراطی، سید امیر، ۱۳۵۸ -
عاشق درختان بهشت: گفتگو با حسین محجوبی نقاش بهشت‌های گمشده همراه با
سالشمار زندگی هنرمند و وقایع تاریخی ایران و جهان و گزیده کتاب‌شناسی، مقالات و
مصاحبه‌های هنرمند / نوشته سید امیر سقراطی

مشخصات نشر:

مشخصات ظاهری:

فروست:

شابک:

تهران: اطلاعات، ۱۴۰۰
۳۱۶ ص.: مصور
تاریخ شفاهی هنر معاصر ایران
978-600-435-160-7

وضعیت فهرست‌نویسی: فیبا

یادداشت:

یادداشت:

موضوع:

موضوع:

موضوع:

موضوع:

موضوع:

شناسه افزوده:

رده‌بندی کنگره:

رده‌بندی دیویی:

شماره کتابشناسی ملی:

کتابنامه: ص [۲۲۵] - ۲۴۷
محجوبی، حسین، ۱۳۰۹ -
نقاشان ایرانی - قرن ۱۴ - سرگذشتنامه
Painters - Iran - 20th century - Biography
گاه‌شماری ایرانی - تاریخ - قرن ۱۴
Chronology, Iranian - History - 20th century
مؤسسه اطلاعات
ND ۹۸۹
۷۵۹/۹۵۵
۸۴۴۲۱۰۷

انتشارات اطلاعات

تهران: خیابان میرداماد، خیابان دکتر مصدق، روزنامه‌اطلاعات، شماره پستی ۱۵۴۹۹۵۳۱۱۱
تلفن: ۲۹۹۹۳۴۵۵-۶
فروشگاه مرکزی: بزرگراه حقانی، رویروی ایستگاه مترو، ساختمان روزنامه‌اطلاعات، تلفن: ۲۹۹۹۳۶۸۶
فروشگاه شماره (۱): خیابان انقلاب اسلامی، رویروی دانشگاه تهران، تلفن: ۶۶۴۶۰۷۳۴

عاشق درختان بهشت

نوشته سید امیر سقراطی

طراح جلد: علی خسروی

صفحه‌آرا: زهره حلوایی

حروف‌نگاری، چاپ و صحافی: مؤسسه اطلاعات

شمارگان: ۵۲۵ نسخه

چاپ اول: ۱۴۰۰

قیمت: ۱۴۰۰۰۰ تومان

ISBN: 978-600-435-160-7

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۴۳۵-۱۶۰-۷

Printed in Iran

همه حقوق چاپ و نشر برای ناشر محفوظ است.

فهرست

پیشگفتار.....	۷
مقدمه.....	۱۱
آرامشهر کجاست؟.....	۱۹
فصل اول/ سالشمار زندگی هنرمند و وقایع تاریخی ایران و جهان	
فصل دوم/ گفتگو	
بخش اول: دوران کودکی و نوجوانی در لاهیجان.....	۹۷
بخش دوم: شروع جدی نقاشی.....	۱۰۶
بخش سوم: مهاجرت همیشگی به تهران.....	۱۱۲
بخش چهارم: ورود به دانشگاه تهران.....	۱۱۷
بخش پنجم: سالهای پر التهاب سیاست و فرهنگ.....	۱۳۱
بخش ششم: استخدام در شهرداری تهران و طراحی پارک ساعی.....	۱۴۷
بخش هفتم: دهه ۴۰ و ۵۰ خورشیدی و اوج گیری کار هنری.....	۱۵۶
بخش هشتم: مجادلات هنری منتقدان و هنرمندان درباره هنر مدرن.....	۱۶۴
بخش نهم: هنرمند در آتلیه اش.....	۱۷۰
بخش دهم: تأثیر طبیعت بر ایده های نقاشی.....	۱۸۱
بخش یازدهم: هنرمند عاشق خانه و خانواده.....	۱۹۱
بخش دوازدهم: خاطراتی از یاران و دوستان و همسفران.....	۱۹۶

۲۱۴	بخش سیزدهم: نقاش عاشق ایران.....
	فصل سوم / گزیده‌ای از کتاب‌شناسی، مقالات، مصاحبه‌ها و فیلم‌ها
۲۴۵	منابع.....
۲۴۹	تصاویر.....
۳۰۳	نمایه.....

پیشگفتار

ضرورت نگارش و نشر کتاب‌های تاریخ شفاهی هنر معاصر ایران، آن هم در حیطه هنرهای تجسمی امر تازه‌ای است و چه بسا در طول و عرض جریان نوگرایی هنر با سهل‌انگاری و غفلت هم همراه بوده است.

متأسفانه هنرمندان مهمی در جریان نوگرایی هنر ایران در دهه‌های سی تا پنجاه خورشیدی بوده‌اند، که نسل جوان هنر ایران و حتی بسیاری از کسانی که در هنر ایران پا به سن گذاشته‌اند آنها را نمی‌شناسند. این غفلت و اندوه اگرچه در برخی موارد متوجه کم‌کاری خود هنرمند است، اما سهم جامعه هنری در فراموش کردن هنرمندان را نباید نادیده گرفت. افسوس و دریغ آنجاست که بر اثر سهل‌انگاری جامعه، خانواده هنرمندان و خود هنرمند، آثار بسیار کمی از برخی از این هنرمندان مطرح برجا مانده است. چه بسیار هنرمندان مطرحی که به دلیل تغییر ذائقه هنر که عمدتاً تحت تأثیر اقتصاد هنر و بازار کاذب فروش اثر هنری است، نه تنها از گردونه فروش اثر هنری خط خورده‌اند که حتی از برابر دیدگان مخاطبان هنرهای تجسمی هم برای همیشه حذف شده‌اند و با اینکه در کنج عزلت به‌طور جدی به کار مشغولند اما سالهای متمادی آن‌طور که شایسته ایشان بوده دیده نشده و قدر ندیده‌اند. این رفتار نامناسب، نافی مفهوم مستور در این عبارت است که: «هنرمند هر جا رود قدر بیند و در صدر نشیند!»

همچنان که باید گفت در تألیف کتاب‌های پژوهشی درباره نفرات هنرهای

تجسمی سهل‌انگاری صورت گرفته، باید اذعان کرد که در زمینه تألیف و انتشار کتاب‌های پژوهشی درباره دهه‌ها و دوره‌های اجتماعی و سیاسی و فرهنگی هم غفلت شده است و تألیفات محدودی درباره موضوعات متنوع پژوهشی در هنر معاصر وجود دارد؛ از جمله: روند پیدایش نهادهای هنری، چگونگی تأسیس مجلات تخصصی و نشریات روشنفکری، حمایت‌های دولتی از نفرات خاص، سهم دولت‌ها در اعتباردهی به هنر، چگونگی آشنایی جامعه هنری با سبکها و مکاتب هنری، اغراض سیاسی نهادهای دولتی و نفرات در سهم‌خواهی از جریان هنر، بررسی نفوذ احزاب سیاسی موافق و مخالف دولت در هنر، مجادلات موشکافانه و یا غرض‌ورزانه اهالی هنری با یکدیگر، ارتباط هنر با جامعه مصرفی و توده عامه، نحوه نگرش روشنفکران به تقسیم‌بندی هنر متعهد و هنر برای هنر، چگونگی رونق اقتصادی هنر، سیستم آموزش هنر، مرامنامه انجمن‌ها و سندیکاها، هنری، اساسنامه بی‌ینال‌ها، تاریخ برپایی نمایشگاه‌ها، مضامین سخنرانی‌ها و همایش‌ها، جایگاه نقد هنری در نشریات، شیوه‌های گزارش‌نویسی و تحلیل اثر در روزنامه‌ها و بسیاری موارد مهم دیگر.

پژوهش و نقد در عرصه هنرهای تجسمی ایران هیچ‌وقت امر جدی و مهمی تلقی نشده است. پژوهشگران و منتقدان، در حاشیه قرار دارند و متأسفانه خود هنرمندان هم از اهمیت آرشیو کردن اسناد هنری غافل هستند.

در این میان، برگهای پژوهش این سرزمین در شناساندن هنر و فرهنگ صد سال اخیر در برخی از موارد به جای پرداختن به زمینه‌های فکری و تحولات اجتماعی زمانه و نقد و بررسی همه‌جوانب شکل‌گیری یک رخداد فرهنگی، به ذکر خاطرات شخصی بدل شده که اگرچه در حیطه تاریخ شفاهی مهم و مؤثرند اما در اغلب ایشان تکه‌هایی از روح زمانه و حساسیت‌های فکری بانیان جریانات فکری و فرهنگی از قلم افتاده است.

خاطره‌نویسی و خاطره‌بازی با هنرمندان جای امر پژوهش جدی را گرفته است. هرچند خاطرات می‌تواند گره‌گشای برخی از سوءظن‌ها، بدگمانی‌ها و تحقیقات نادرست باشد، اما عدم آشنایی هنرمندان با امر پژوهش باعث شده است که مواردی که از منظر یک پژوهشگر می‌تواند مهم باشد، از نظر هنرمند چندان جدی تلقی نشود؛ بنابراین برخی از مواردی که برای شناسایی دوره و زمانه هنرمند و بررسی